

ДОКЛАД

за резултатите от проверките на проводимостта на речните корита, състоянието на защитните диги и потенциално опасните язовири в Област Ловеч

В изпълнение на задълженията, възложени на областния управител в чл. 140 от Закона за водите, комисия назначена със заповед №РД-07-133/15.10.2014г., в периода 20.10. – 06.11.2014г. извърши проверка на техническото състояние на потенциално опасните язовири, защитните съоръжения, речните корита и отводящите дерета в област Ловеч в извън урбанизираните територии. В работата на комисията бяха включени представители на НЕК ЕАД “Язовири и каскади“ към МИЕТ, Басейнова дирекция за управление на водите „Дунавски район“- Плевен, РД ПБЗН-Ловеч, РИОСВ-Плевен, ОД“Земеделие“, РДГ и Областна администрация - Ловеч. Съдействие на комисията беше оказано и от представителите на общините и „Напоителни системи-ЕАД“-клон Среден Дунав гр. Плевен. Основна задача на комисията беше изясняване на техническото и експлоатационно състояние на потенциално опасните язовири, окомплектоването им с необходимата техническа документация и извършването на постоянен мониторинг върху параметрите на язовирните стени и прилежащите съоръжения. Тази информация е особено важна за малките (общинските) язовири, за които липсва документация и нямат изградена контролно-измервателна система (КИС).

Комисията извърши основно проверка на потенциално опасните язовири, защитните диги и отводящите дерета. Есенният сезон бе предимно дъждовен, имаше наличие на екстремни ситуации, водещи до промяна на състоянието на речните корита и до наносни натрупвания.

1. Техническо и експлоатационно състояние на потенциално опасните водни обекти на територията на област Ловеч

Списъкът с потенциално опасните язовири е актуализиран през януари 2014г. и в него под наблюдение са 25 обекта.

Състоянието на обектите не се е подобрило след направените предписания. Много от тях не са изпълнени в необходимия обем и в дадените срокове.

По характерните общи слабости за потенциално опасните язовири са:

а) Липса на техническа документация, съгласно изискванията на Наредба 13/29.01.2004г. за условията и реда за осъществяване на техническа - експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях (Наредба № 13) за общинските язовири и за тези с неизяснена собственост, както и за част от документацията на останалите;

б) Не се провежда технически мониторинг за състоянието на язовирната стена и на съоръженията към нея за общинските язовири, а на останалите язовири се провежда в ограничен обем;

в) Не се осъществява ремонт, поддръжка и техническа експлоатация на съоръженията, съобразно изискванията на Наредба 13;

г) В по-голямата си част язовирите са в неизправно-частично работоспособно състояние, тъй като е нарушен поне един от показателите за технологична сигурност;

д) Наличие на храстовидна и дървесна растителност по короната, сухия и мокър откос на язовирната стена;

е) В договорите за даване под наем, аренда или концесия не са конкретизирани задълженията на страните по осъществяване на техническата експлоатация, ремонти и реконструкции за осигуряване на правилната експлоатация, дълготрайността и ефективността на язовирните стени.

За потенциално опасните язовири има изготвени аварийни планове. Липсват аварийни складове. Проведени са тренировки по усвояване на аварийните планове.

Необходима е целогодишна поддръжка на обслужващите пътища от язовирната стена до републиканската и общинска пътна мрежа.

Подробно, за всеки от язовирите констатациите са дадени в протоколите на комисията, съставени за всеки един от тях. **Протоколите са предоставени на собствениците (ползвателите) на тези обекти за запознаване и изпълнение със срок до 12.12.2014г.**

Част от проблемите са свързани с липса на финансиране, както от общинските бюджети, така и от държавната субсидия за общините и държавния бюджет.

От тези язовири 12 са държавна собственост и се стопанисват, както следва:

- От „Напоителни системи“ ЕАД (на МЗХ) – 8;
  - От Сдружение за напояване „Света“- Угърчин (на МЗХ) – 1;
  - От НЕК ЕАД “Язовири и каскади“ (на МОСВ) – 1;
  - От Института по планинско земеделие и животновъдство-Троян (към МЗХ) – 2.
- и 12 язовира са собственост на общините:
- Ловеч – 3;
  - Троян – 3;
  - Угърчин – 2;
  - Тетевен – 1;
  - Ябланица – 2;
  - Луковит – 1.

Язовир „Черешов дол“, разположен в землището на гр. Априлци е с неустановена собственост. За него е разработен аварийен план, който е предоставен за изпълнение от община Априлци. Предстои изготвяне на техническа експертиза на язовира.

Според оценките на комисията, дадени в констативните протоколи **в изправно състояние** вече е само 1 язовир: на НЕК (Синдикат).

В неизправно - частично работоспособно състояние са язовирните стени на 18 язовира, 7 от тях са общински (Селището, Ледево, Каленик, Тодоричене, Шарковското, Боаза и Витина Лъка) и 11 - държавни (Пустия, Александрово, Мишковец, Пелик Деро, КОС-1, КОС-2, Сопот, Морун, Каменец, Крапец и Света). Съгласно изискванията на чл. 46 от Наредба №13/29.01.2004г. за условията и реда за осъществяване на техническа експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях, на собствениците (ползвателите) на язовирни стени, са дадени съответните предписания. Обектите могат да се експлоатират, но при облекчени условия.

В предаварийно състояние са 6 язовира – Добродан, М. Желязна, Пазар дере, Черешов дол, Прелом и Полето. На всичките трябва да се направи техническа експертиза незабавно и до отстраняване на неизправностите да се поддържат на кота мъртъв обем.

Предписания за **незабавно предприемане на мерки** за възстановяване на безопасна експлоатация са направени за 6 язовира, които са в предаварийно състояние.

Общите предписания са за:

1. Изготвяне на техническа документация, съгласно изискванията на глава VIII от Наредба №13.

2. Извършване на технически мониторинг и съхраняване на резултатите от него, съгласно изискванията на глава II, III, V и VIII от Наредба №13.

3. Премахване на храстовидна и дървесна растителност по короната, сухия и мокър откос на язовирната стена.

4. Поддържане на определена кота на водно ниво (КВН) в съответствие със състоянието на язовирната стена и облекчителните ѝ съоръжения, като се осигури достатъчен свободен обем.

5. Почистване и поддържане на отточните дерета в 500 - метровия участък от стената на язовира, като се спазват изискванията на Закона за горите и на Закона за опазване на околната среда. Почистването да се съгласува с представители на РДГ.

2. Проводимост на речните корита

а) извън границите на урбанизираните територии

Община Ловеч

След извършен визуален оглед на участък от коритото на р. Осъм след ВЕЦ „Камен рид“ се констатира, че: в следствие изменение на речното корито към левия бряг на реката, предизвикано от преминаване на високи води се залива прилежащ терен в непосредствена близост до път II-35 (Ловеч - Троян) и има реална опасност от наводняване на пътя и разрушаване на пътното тяло. От направената историческа справка е видно, че в следствие на интензивни валежи, същият участък от пътя Ловеч - Троян е заливан на 14 юни 2013г. При продължителните валежи на 26 и 27.09.2014г., отново беше констатирано повишаване на водното ниво на р. Осъм в степен до реална опасност от заливане на път II – 35 в участъка от км. 53+000 до км. 53+200.

С цел връщане на водното течение в средната част на речното корито и предпазване от заливане на техническата инфраструктура е необходимо да се изготви проект за премахване на отложените наноси в дясната част на речното корито и наличната растителност, които изместват речното течение към левия бряг на реката.

Областен управител ще изготви искане до Министерски съвет за отпускане на средства за изготвяне на проект за корекция на р. Осъм в гореописания участък.

Защитните диги по брега на р. Осъм, край населено място Деветаки:

1. Нарушена цялост на лява дига в земл. на с.Деветаки, Община Ловеч, преди моста за селото; Заснети географски координати на място: N 43⁰ 13' 48,6" E 24⁰ 52' 20,1";
2. На около 350м. след моста за с.Деветаки е нарушена цялост на лява дига с дължина около 8м.; Заснети географски координати на място: N 43⁰ 13' 55,4" E 24⁰ 52' 32,4";
3. На около 400м. е нарушена цялост на лява дига с дължина около 20 – 40м. в земл. на с.Деветаки, Община Ловеч, преди моста за селото; Заснети географски координати на място: N 43⁰ 13' 40,7" E 24⁰ 57' 03,6";

Защитните диги по брега на р. Осъм, в землището на с. Йоглав:

1. Във връзка с получена молба от Кметски наместник на с. Йоглав, междуправителствена комисия извърши проверка на участък от лява защитна дига, изградена на р. Осъм, в землището на с. Йоглав. При огледа се установи, че участък от лява защитна дига с дължина около 7-8 метра в близост до стопански двор в началото на селото от страната на гр. Ловеч е компрометирана, поради преминаващ, съществуващ земен път през тялото на дигата и силно занижена кота корона. Към момента на проверката не са установени статута и собствеността на горесцитирания път.

Предписание:

1. Да се предприемат дейности по възстановяване на компрометирания участък от дигата от „Напоителни системи-ЕАД“ - клон Среден Дунав гр. Плевен;

2. Община Ловеч да предприеме краткосрочни действия за установяване на статута и собствеността на пътя и съгласувано с „Напоителни системи-ЕАД“- клон Среден Дунав гр. Плевен да извършат необходимите дейности по компетентност за възстановяване на гореописания участък от дигата, с цел защита от вредното въздействие на водите.

Община Луковит

1. **Защитна дига по р. Вит, в южния край на с. Дерманци** – дигата е без установен собственик. Изграждането ѝ е започнало в средата на 80-те години и е продължило с прекъсвания до към 2000 г. От тогава не се поддържа и се руши постоянно. Няма акт 16 и не е приета за стопанисване. Самото ѝ изграждане от наносни материали я прави неустойчива на вредното въздействие на водите на р. Вит. Поради изместване на речното течение към тялото на дигата на левия бряг на реката, в следствие наличието на наносни отложения и растителност в средната част на речното течение има няколко участъка с обща дължина от около 300 м, които са силно разрушени като на места част от нея липсва.
Заснети географски координати на място: N: 43⁰ 08' 15.0" E: 24⁰ 17' 26,2"

2. **Напречната дига по р. Вит, в южния край на с. Торос** – дигата е с дължина от около 150 м. Предназначението ѝ е да спира водите на р. Вит по посока на дерето, преминаващо непосредствено под селото. През 2005г. този участък е станал причина за наводняване на селото, което е наложило изграждането на дигата. Поради изместване на речното течение към тялото на дигата на левия бряг на реката, в следствие наличието на наносни отложения и растителност в средната част на речното течение, в този участък дигата е подложена на вредното въздействие на водите, като е започнала и ерозия на левия бряг на реката. След наводнението през 2005г. е укрепвана допълнително с габиони, част от които вече са се разрушени.

Необходимо е да се извърши цялостна проектна корекция на р. Вит в този участък с дължина около 500 м., да се отстранят наносните отложения заедно с растителността и да се извършат укрепителни защитни мероприятия по левия бряг.
Заснети географски координати на място: N: 43⁰ 04' 52.9" E: 24⁰ 16' 32,3"

За защита от вредното въздействие на водите, комисията е дала следните задължителни **предписания през м.юни 2014г:**

1. Защитната дига по т. 1 да се включи в Програмата, чрез изработване и изпълнение на проект за нейното възстановяване през 2014г.;

2. Корекцията на р. Вит при с. Торос да се включи за проектиране и осъществяване в Програмата за 2014г. тъй като ерозията в този участък е в напреднала фаза и може да се стигне до разрушаване на напречната защитна дига.

Предписанията се дават за пети път. Първият път е след проверките на комисията през есента на 2012г., през м.май 2013г., м.ноември 2013г. и м.юни 2014г. Корекциите на р. Вит са включени в Програмата за планово почистване на речните участъци в извън урбанизираните територии на област Ловеч за 2013г., но не е осигурено финансиране.

Изготвено е становище с изх.№ОМ-06-77/15.09.2014г. от Областен управител до Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет с искане за отпускане на 80 000лв. за предотвратяване на щетите от евентуални наводнения.

Община Тетевен

Отводящото дере на яз. „Малка Желязна“. Дерето е с дължина около 1,5 км и отвежда водата от язовира в река Калник. Дерето преминава през обработваеми земи, пресича

главен път София-Варна и се влива в реката. Дерето е обрасло по цялата си дължина с дървета и храсти и проводимостта му е силно намалена. При аварийно изпускане на водата от яз. „Малка Желязна“ и при интензивни дъждове със снеготопене е възможно да бъдат залети селскостопански площи и част от главния път, като това се случи през април 2014г.

Предписание: Да се извърши почистване на отводящото дере от паднали и прораснали в речното течение дървета, храстовидна растителност и наносни отлагания. Да се възстанови нормалната му проводимост и се осигури безопасността на главния път София-Варна в този участък. За тази цел обектът да се включи в Програмата за планово почистване на обектите на област Ловеч, като се изпрати информация до МВР за включването му в Годишния план за 2015г. за изпълнение на Националната програма за защита при бедствия.

Предписанието се дава за пети път. Първият път е след проверките на комисията през есента на 2012г., през м.май 2013г., м.ноември 2013г. и м.юни 2014г. Включено е в Програмата за планово почистване на речните участъци в извън урбанизираните територии на област Ловеч за 2013г. и 2014г., но не е осигурено финансиране.

Община Ябланица

Отводящото дере на яз. Витина лъка и р. Леснова – Отводящото дере на язовира продължава в р. Леснова (наричана още Добревска). Реката преминава през с.Златна Панега и пресича пътния възел на главния път София-Плевен за циментовия завод. Дължината на участъка е около 5 км. В границите на селото реката е почистена по план на община Ябланица, но в некоригирания участък от яз. Витина лъка до с. Златна Панега е обрасла значително с дървета и храсти. При аварийно източване на язовира реката не е в състояние да поеме големите количества вода и са заплашени от наводняване улиците и отделни домове в с.Златна Панега. Необходимо е река Леснова и част от отводящото дере на яз. Витина лъка да се включат в Програмата за планово почистване на реките в извън урбанизираните територии за 2014г.

Предписанието се дава за пети път. Първият път е след проверките на комисията през есента на 2012г., през м.май 2013г., м.ноември 2013г. и м.юни 2014г. Включено е в Програмата за планово почистване на речните участъци в извън урбанизираните територии на област Ловеч за 2013г. и 2014г., но не е осигурено финансиране.

Община Летница

1. Отводнителен канал Летница – стопанисва се от НС-ЕАД-Плевен. Основното му предназначение е да отвежда дъждовните води от съседните скатове и да ги насочва в р. Осъм. При невъзможност да изпълнява функциите си той предизвиква наводняване на значителни площи от обработваема земя в община Летница. Каналът е с дължина повече от километър и е обрасъл с храстовидна растителност, треви и папур, в резултат на което силно е намалена неговата проводимост.

2. Крушунско дере коригирано в землището на с. Крушуна. Стопанисва се от НС-ЕАД. Дерето има дължина почти 2,5 км и има същото предназначение. Обрасло в значителна степен с храсти и дървета и е със силно намалена проводимост. Затлачено е с наносен материал. Не е почистено и не може да изпълнява предназначението си.

3. Предприети мерки за привеждане на ПОО в изправно техническо състояние. Предоставената от междуведомствената комисия информация дава основание да се направи извода, че състоянието на потенциално опасните язовири, речните корита и защитните съоръжения не представлява непосредствена опасност за наводняване на населени места, обекти от критичната инфраструктура и околната среда. При екстремални

ситуации (обилни валежи) е възможно язовирите, определени като *предаварийно* да започнат да функционират при *аварийни условия*. За тях е предвиден постоянен мониторинг за изпълнение на предписанията по подобряване на техническата изправност на облекчителните съоръжения, осигуряване на значителен свободен обем и поддържане на активна система за наблюдение и оповестяване.

Набелязаните мерки за подобряване на състоянието на защитата се свеждат до следното:

- *запознаване на кметовете и ръководствата на „Напоителни системи“ ЕАД - Плевен, БДДР и РИОСВ с резултатите от проверката на обектите и състоянието на защитата при наводнения;*
- *изпълнение на направените предписания, особено за обектите, за които те са дадени за незабавно изпълнение, като за това се уведоми ОУ ПБЗН - Ловеч;*
- *извършване на проверка за изпълнение на предписанията.*

4. Предложения за подобряване на техническото състояние на водните обекти, водностопанските системи и съоръжения.

Резултатите от дейността на комисията и предоставените от нея оценки на водностопанските обекти, както и изводите за цялостното състояние на оперативната защита при наводнение налагат провеждането на непрекъснати мерки за подобряване на стопанисването и техническата поддръжка на язовирите и наблюдение за състоянието и поведението на реките и отточните дерета в и извън урбанизираните територии.

Видно е, че са необходими планови и етапни ремонти за възстановяване на първоначалните параметри на хидротехническите съоръжения. За целта, най-вече на общините им е необходима експертна техническа помощ за подготовката на проекти, за възстановяване на липсващата документация, както и финансовото обезпечаване на целия комплекс от дейности.

По време на работата на комисията са подготвени:

- 25 констативни протокола за състоянието на потенциално опасните язовири, със съответните задължителни предписания по тях;
- Подготвен е обобщен констативен протокол за цялостната дейност на комисията за обектите, извън списъка на язовирите.

МИЛКО НЕДЯЛКОВ

Областен управител

на Област Ловеч

Съгласувал:
инж. Емил Емилов
Главен секретар

Съгласувал:
Светла Маринова
Директор дирекция АПОФУС

Изготвил:
инж. Ваня Събчева
Главен експерт АПОФУС